

Het leven na de middelbare school

VWO-scholieren na hun eindexamen

'Ik had een vriend en was bezig met de uitzet. We zouden gaan samenwonen in Zeevang en ik dacht, tot dat tijdstip blijf ik nog thuis. Ik ging in Amsterdam studeren en kwam daar via mensen van de studie in aanraking met de vrouwenbeweging. Toen veranderde er van alles; ik wilde op eigen benen staan en wist niet meer wat ik nog in Purmerend moest. Ik verbrak de relatie en ben in Amsterdam gaan wonen. Ik heb er nooit spijt van gehad.'

Schoolverlaters die in Purmerend bleven wonen, zijn gericht op carrière en gezin. De vrije tijd wordt grotendeels binnenshuis besteed. Foto. Rob Josselet

DIRK JAN DROOGH*

De manier waarop men het leven inricht, wordt deels bepaald door de materieel-ruimtelijke omgeving waarin men leeft. Deze biedt mogelijkheden, maar ook beperkingen. Het hangt af van de behoeften van het individu, of men in een bepaalde omgeving kan functioneren of niet. In het laatste geval ligt verhuizen voor de hand. De persoonlijke levensstijl zal een belangrijke rol spelen.

Oesje Janssen heeft in haar scriptie een vergelijking gemaakt tussen twee verschillende woonmilieus binnen het stadsgewest Amsterdam. Zij bekijkt in haar onderzoek hoe voor VWO-schoolverlaters uit een groeikern (Purmerend) het stadsgewest functioneert. Zij volgt daartoe hun levenspaden gedurende zo'n zeven jaar, vanaf het moment dat zij eindexamen deden. Centraal in het onderzoek staan de *start op de woning-, arbeids-, en scholingsmarkt* en de *verschillende vormen van vrijetijdsbesteding*. De onderzochte schoolverlaters hebben diverse voorkeuren, die dan ook uit hun levenspaden blijken. Op grond van de mogelijkheden die de twee deelmilieus Pur-

merend (groeikern) en Amsterdam (centrale stad) bieden, kiezen zij al dan niet voor het verhuizen naar Amsterdam of definitieve vestiging in Purmerend.

Verschillend

Beide deelmilieus zijn zeer verschillend van aard. Purmerend vertoont de voor een groeikern zo typerende, snelle bevolkingsgroei en de daarbij achterblijvende ontwikkeling van de werkgelegenheid. Ook de opleidingsmogelijkheden zijn beperkt. Er bestaat dan ook een duidelijke afhankelijkheid van Amsterdam. In tegenstelling tot Amsterdam biedt Purmerend voor de hogere inkomensgroepen een relatief makkelijke toegang tot de woningmarkt. Dit geldt met name voor eengezinswoningen in huur- en koopsector. Amsterdam blijft hierbij achter met een woningaanbod van kleinere en oudere woningen, veelal een- of tweekamerwoningen. Deze markt is wel redelijk toegankelijk voor kleinere huishoudens. Gezien de goede infrastructuur tussen Purmerend en Amsterdam is het heel goed mogelijk te wonen in Purmerend en te werken in Amsterdam. Het verhuisgedrag van Purme-

rende schoolverlaters lijkt dan ook niet voort te komen uit afstandsoverwegingen, maar uit bepaalde kenmerken van Amsterdam die beter bij hun leefstijl passen.

Hoewel ieder onderzocht individu een eigen levenspad bewandelde, waren er toch duidelijke overeenkomsten tussen verschillende groepen schoolverlaters. De auteur komt uiteindelijk in haar onderzoek tot drie 'ideaaltypen' met elk een specifiek gedrag: een groep die nu nog steeds of alweer in Purmerend woont, een groep die naar Amsterdam is verhuisd en een groep die elders woont. Degenen die nu in Purmerend wonen, zijn meestal ook daar op de woningmarkt gestart. Ze zijn na het behalen van hun VWO-diploma thuis blijven wonen en hebben gependeld tussen het ouderlijk huis en het studie- of werkadres. Pas als ze een partner hebben, gaan ze zelfstandig wonen. Nadat ze een aantal jaren een flat hebben bewoond, verhuizen ze naar een eengezinswoning. 'We hebben een rijtjeshuis gekocht. Het moet in de Gors-noord gebouwd worden. We hebben al eerder naar een huis gekeken in de Purmer. Het is afgeketst, de huizen stonden te dicht op elkaar en het was ten opzichte van de omgeving te duur. In de Purmer worden namelijk grote groepen mensen aangelrokken in gesubsidieerde huurwoningen. Daar wil ik niet tussen met een koopwoning. Het betekent een degradatie voor het huis door de omgeving'. Na het al dan niet voltooien van de studie wordt werk gevonden en worden vaak cursussen gevolgd, die de carrière mogelijkheden binnen het bedrijf vergroten. De vrije tijd wordt door de respondenten binnenshuis besteed, of aan sport en creatief bezig zijn binnen de eigen woonplaats. 'Ik sport heel vrijblijvend op een sportschool in Purmerend. Een vriend van mij werkt hier en via hem ben ik er gekomen. Door het volgen van avondcursussen ben ik veel tijd kwijt. Ik ga 's avonds niet meer uit. We hebben een videorecorder en ik maak liever tijd vrij voor m'n gezin'.

De levensvisie is op zekerheid gericht. De baan en eengezinswoning zijn er, de koers is bepaald.

Voor de elders wonenden geldt in grote lijnen hetzelfde als voor de Purmerenders. De reden dat ze wegtrokken uit Purmerend is dat ze geen werk vonden in de omgeving en dat ze gedwongen waren te verhuizen. In de nieuwe woonplaats kochten ze een eengezinswoning. Ook hun vrijetijdsbesteding is op de woning gericht.

Onzeker

De groep respondenten die naar Amsterdam is verhuisd, deed dit om er te gaan studeren. 'De opvatting van mijn ouders was dat als er kinderen gaan studeren, zij het huis uit gaan. Ik vond het ook prima. Het was een vanzelfsprekendheid, zowel voor mijn ouders als voor mij'. Het verkrijgen van een woning gebeurt meestal via via, waarbij men door veel verhuizen langzaam in betere woningen terecht komt. De meeste respondenten wonen alleen. De dagtaak omvat vaak vele activiteiten als studie, tijdelijk werk of vrijwilligerswerk. Relatief vaak wordt een tweede studie begonnen en van activiteit gewisseld. 'Ik studeerde politicologie, dacht daardoor een goed overzicht te krijgen wat er in de wereld gebeurde. Ik vond er geen

VastGoedMarkt (VGM) geeft als enig landelijk tijdschrift elke vier weken gedetailleerde informatie over de bewegingen op de markten voor:

- Kantoren;
- Bedrijfscomplexen;
- Winkels en Winkelcentra;
- Terreinen voor industrie en handel;
- Woningen;
- Bijzondere projecten (hotels, recreatiecomplexen e.d.).

Onmisbaar voor een ieder die zich op enigerlei wijze met de ruimtelijke ordening (en de haalbaarheid en financiering van de betrokken projecten) bezig houdt.

Vraag een proefnummer aan, of beter: wordt direct abonnee (abonnementsprijs in 1987: f 225,-)

Telefoon 020-26.31.81

flikker aan. Ik werkte tijdens mijn studie bij Veltkamp. Ik heb geen kandidaats gehaald. Daarna heb ik gesolliciteerd naar baantjes als kantinejuffrouw en bij de PTT.

De financiële situatie verbetert na de studie niet veel. De vrijetijdsbesteding vindt meestal buiten de woning plaats. Als ik geld heb ga ik naar de kroeg, de film of het Nationaal Ballet. Ik heb geen tijd voor hobby's. De levensinstelling verraadt een drang naar zelfstandigheid. De toekomst is onzeker en men ziet weinig mogelijkheden om deze te plannen.

Al met al blijkt het levenspad van de drie groepen nogal te verschillen. Voor de bewoners van de groei kern, Purmerend, is de centrale stad belangrijk voor studie en werk. Voor het overige (uitgaan, vrije tijd, winkelen) vertonen zij een duidelijke lokale oriëntatie gebaseerd op zekerheid. Zij, die naar Amsterdam verhuisden laten een min of meer tegenovergesteld beeld zien. Voor hen speelt de groei gemeente geen rol meer, zij lijken Purmerend te zijn vergeten. Met een vaak wisselend activiteitenpatroon maken zij gebruik van de vele voorzieningen die Amsterdam biedt. Juist hiervoor zijn zij naar de stad gekomen; ze hebben er bewust voor gekozen. De relatie tussen gedrag en woonomgeving is duidelijk.

*Redactie Agora

Auteur: U.M.J. Janssen
Titel: Schoolverlaters - Purmerend of Amsterdam?
Te leen: Bibliotheek Sociaal-Geografisch Instituut, Universiteit van Amsterdam

Kansrijke bedrijven

6 ►

verdergaande mondiale concurrentie, het zich niet kunnen veroorloven te trachten de sociaal-economische ongelijkheden tussen de Randstad enerzijds en de rest van Nederland anderzijds op geforceerde wijze recht te trekken.

Ook buiten de Randstad bestaan overigens duidelijke economische potenties. Met name kan worden gewezen op de sterke vertegenwoordiging van kansrijke (technologisch hoogwaardige en van gunstige exportperspectieven voorziene) moderne industrie in (vooral middelgrote) steden buiten de Randstad. (Met name het zuidoosten kan wat dat betreft worden genoemd.) Hierop zou in het kader van een ruimtelijke uitwerking van het technologiebeleid kunnen worden ingespeeld.

Binnen het Nederlandse 'stedelijke systeem' zou, resumerend, het volgende functionele specialisatiepatroon kunnen ontstaan:

1. De grootstedelijke agglomeraties specialiseren zich in diverse typen hoogwaardige, internationaal gerichte, dienstverlening.
2. Middelgrote steden in de Randstad specialiseren zich in hoogwaardige dienstverlening of in high-tech sectoren.
3. Diverse middelgrote steden (en

sommige grote steden) buiten de Randstad specialiseren zich in technologisch hoogwaardige industrie.

4. Naast de drie hiervoor genoemde 'internationaal georiënteerde' typen steden zijn, over het gehele land verspreid, grote en middelgrote steden die dienst doen als nationaal of regionaal georiënteerde dienstcentra.

Steden die er niet in slagen één van deze 'taken' op zich te nemen, hebben een ongunstig toekomstperspectief.

Auteur: P.J. Louter

Titel: Regionaal-economische vernieuwing in Nederland; een onderzoek naar de ruimtelijke en stedelijk hiërarchische spreiding van kansrijke bedrijvigheid.

Verkrijgbaar: Secretariaat Economisch-Geografisch Instituut, Erasmus Universiteit Rotterdam, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam.

De scriptie wordt uitgegeven als 'EGI-Publikatie 87-7' en kost f 25,-.

1. Nicolai Kondratieff was een Russisch econoom, die in 1926 een studie publiceerde over de lange golf in de economische conjunctuurbeweging. J. Schumpeter noemde dit verschijnsel voor het eerst de *Kondratieff-cyclus*. Na de economische opleving van de jaren '50 en '60 en de daaropvolgende crisis zou nu weer een opgaande beweging voor de deur staan. (Red. Agora)

2. Alvin Toffler: *The Third Wave*. 1980; John Naisbitt: *Megatrends, Ten New Directions Transforming Our Lives*. New York, 1982.

3. In dit artikel is slechts beknopt ingegaan op de prestaties van de individuele steden. Een overzicht voor alle steden staat in het scriptieverslag. Daar is ook een model geschetst waarin regionale en stedelijke verschillen in de hoogte van het locatiequotient worden verkleind.